

Anonüümseks muudetud versioon

Tõlge

C-659/20 - 1

Kohtuasi C-659/20

Eelotsusetaotlus

Saabumise kuupäev:

4. detsember 2020

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Nejvyšší správní soud (Tšehhi Vabariigi kõrgeim halduskohus)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

25. november 2020

Kaebuse esitaja:

ET

Vastustaja:

Ministerstvo životního prostředí

KOHTUMÄÄRUS

Nejvyšší správní soud (Tšehhi Vabariigi kõrgeim halduskohus) [...] kohtuasjas: kassaator **ET**, elukoht [...] Hradec Králové, [...] *versus* vastustaja **Ministerstvo životního prostředí** (keskkonnaministeerium, Tšehhi Vabariik), asukoht [...] Praha 10, seoses kaebusega, mille ese on vastustaja 7. novembri 2016. aasta otsus (juhtum nr 1329/550/16-Ba), [...], kassatsioonimenetluses, milles on lahendamisel edasikaebus Krajský soud v Hradci Králové (Hradec Králové maakonnakohus, Tšehhi Vabariik) 30. mai 2018. aasta kohtuotsuse peale, kohtuasjas nr 30 A 37/2017-35,

määrab:

I. Esitada Euroopa Liidu Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

1. Kas isendid, kes on tegevusloaga aretaja kasvatatud isendite vanemad, on hoolimata sellest, et nad ei ole kunagi olnud aretaja

ET

omandis ega valduses, hõlmatud mõistega „paljunduskari“ komisjoni 4. mai 2006. aasta määruse (EÜ) nr 865/2006, millega kehtestatakse looduslike looma- ja taimeliikide kaitset nendega kauplemise reguleerimise teel käsitleva nõukogu määruse (EÜ) nr 338/97 üksikasjalikud rakenduseeskirjad, tähenduses?

2. Kui esimesele küsimusele vastatakse, et nimetatud isendite vanemad ei kuulu paljunduskarja hulka, siis kas pädevatel asutustel on õigus selle käigus, kui nad kontrollivad, kas on täidetud määruse (EÜ) nr 865/2006 artikli 54 punktis 2 sätestatud tingimus, et paljunduskari peab olema koostatud õiguspäraselt, viisil, mis ei kahjustanud asjaomase liigi püsimist looduses, tegema kindlaks isendite vanemate päritolu ja tegema sellest järeldused küsimuses, kas paljunduskari koostati selle määruse artikli 54 punktis 2 ette nähtud eeskirju järgides?
3. Kas selle käigus, kui kontrollitakse, kas on täidetud määruse (EÜ) nr 865/2006 artikli 54 punktis 2 sätestatud tingimus, et paljunduskari peab olema koostatud õiguspäraselt, viisil, mis ei kahjustanud asjaomase liigi püsimist looduses, võib võtta arvesse juhtumi muid asjaolusid (eelkõige toimimist heas usus isendite võõrandamisel ja õiguspärasest ootust selles osas, et nende järglastega kauplemine on võimalik, ning juhul kui see on asjakohane, ka Tšehhi Vabariigis enne Euroopa Liiduga ühinemist kehtinud vähem rangeid õigusnorme)?

[...]

[lk 2] Põhistus:

I. Menetluse ese

[1] Kassaator tegeleb papagoide kasvatamisega. Selle tegevuse kontekstis palus ta 21. jaanuaril 2015, et talle võimaldataks äritegevuse keelust erand *Anodorhynchus hyacinthinus* liiki kuuluva viie isendi jaoks, kes on sündinud (koorunud) 2014. aastal kassaatori kasvanduses. Haldusorgan jättis teadusasutuse seisukohale tuginedes kassaatori taotluse rahuldamata.

[2] Erandi taotlemise menetluses tuvastasid haldusorgan ja teadusasutus asjassepuutuvate papagoide päritolu kohta järgmise teabe. FU importis nende papagoide vanavanemad Tšehhi Vabariiki 1993. aastal ebatüüpilistel asjaoludel. Üks Uruguai kodanik importis need koos muude papagoidega Bratislavasse, kust FU transportis nad autos Tšehhi Vabariiki. Tollis peeti auto *ad hoc* kontrolli korras kinni ja papagoide vanavanemate paar konfiskeeriti haldusotsuse alusel. Vrchní soud v Praze (Praha kõrgem kohus, Tšehhi Vabariik) siiski tühistas selle haldusotsuse 1996. aastal. Haldusorgan katkestas seejärel menetluse ja tagastas papagoid FU-le. FU andis papagoide vanavanemate paari laenuks GV-le, kes nende läbi omandas ja kasvas üles kaks papagoipoega (käesolevas kohtuasjas

kõne all olevate isendite vanemad – samast pesakonnast pärit vend ja õde); pärast seda, kui need kaks isendit oli üles kasvatatud, tagastati papagoi vanavanemate paar ZU-le, kes andis nad üle Zlíni loomaaiale. Kassaator omandas papagoi vanemate paari GV käest (haldustoimikus ei ole tsiviilõigusliku omandi ülemineku kohta ühtegi dokumenti; omandi üleminekut ei ole siiski kuidagi küsimuse alla seatud).

[3] Teadusasutus hindas 2000. aastal kassaatoripoolset papagoide omandamist kui tõulinnukarja moodustamist ja käsitles küsimust, kas sellega ei rikutud eelkõige komisjoni 4. mai 2006. aasta määruse (EÜ) nr 865/2006, millega kehtestatakse looduslike looma- ja taimeliikide kaitset nendega kauplemise reguleerimise teel käsitleva nõukogu määruse (EÜ) nr 338/97 üksikasjalikud rakenduseeskirjad (edaspidi ka „määrus nr 865/2006“) artikli 54 punkti 2, mille kohaselt „paljunduskari“ on koostatud „vastavalt selle suhtes omandamise ajal kehtinud õigusnormidele ja viisil, mis ei kahjustanud asjaomase liigi püsivust looduses“. Teadusasutus järeldas nende tingimuste täidetust hinnates, et ta ei ole kindel, et paljunduskari moodustati kooskõlas õigusnormidega ja ta oli seetõttu vastu erandi tegemisele, kuivõrd vaidluse all olevate papagoi isendite vanavanemate kohta registreeritud teabes oli arvukalt puudujääke: muu hulgas ei vastanud omandamise aasta 1996 registris märgitud koodile, sest niisugune kood omistati üksnes enne 1992. aastat omandatud isenditele ja registrites ei olnud muud teavet isendite päritolu kohta. Teadusasutus lisas, et ta oli juba mitmes muus kohtuasjas asunud seisukohale, et ta ei ole nõus erandi tegemisega sama papagoide vanavanemate paari järglaste kohta.

[4] Haldusorgan tugines otsust langetades teadusasutuse eespool viidatud seisukohale ja keeldus erandit võimaldamast. Kassaator kaebas selle otsuse edasi. Muu hulgas väitis ta, et paljunduskarja mõistet on tõlgendatud vääralt. Tema hinnangul koosneb paljunduskari ainult vanemate paarist ja nende järglastest, nii et teadusasutusel ei olnud mingit vajadust hinnata vaidluse all olevate papagoi isendite vanavanemate päritolu. Valet lahendav haldusorgan (kes on riigisiseste õigusnormide järgi vastustaja), lükkas need argumendid tagasi. Paljunduskarja moodustamise korra hindamisel pidas ta otsustavaks seda, mil viisil on esimene loomade paar omandatud. Kassaator ei ole kordagi tõendanud selle isendite paari päritolu, mistõttu erandi lubamine ei olnud võimalik.

[5] Kassaator kaebas seejärel vastustaja eespool nimetatud otsuse edasi Krajský soud v Hradci Královésse (Hradec Králové maakonnakohus).

[6] Maakonnakohus jättis kaebuse rahuldamata. Esmalt märkis ta, et *Anodorhynchus*'e liiki kuuluvate papagoidega kauplemine on keelatud ja et seda võib lubada üksnes erandjuhtudel. Nende [kauplemiskeelust võimaldatavate] erandite tegemise tingimused on piiritletud komisjoni määruses (EÜ) nr 865/2006. Need tingimused peavad olema [lk 3] täidetud kumulatiivselt ja haldusorgan peab olema veendunud, et taotleja neid täidab, mis tähendab, et nii faktiline kui ka õiguslik olukord peab olema täielikult kindlaks tehtud. Käesolevas kohtuasjas on vaidluse all see, kas täidetud oli määruse nr 865/2006 artikli 54 punktis 2

kehtestatud tingimus, mille kohaselt taotleja peab tõendama, et (1) paljunduskari on koostatud vastavalt selle suhtes omandamise ajal kehtinud õigusnormidele ja (2) [...] viisil, mis ei kahjustanud asjaomase liigi püsimist looduses. Maakonnakohtu hinnangul ei täitnud kassaator ei üht ega teist osatingimust, sest nagu tuvastas haldusorgan, imporditi papagoi vanavanemate paar Tšehhi Vabariiki 1993. aasta juunis täiesti ebatüüpilistel asjaoludel. Sel ajal oli CITES-i konventsioon Tšehhi Vabariigis juba jõus (Tšehhi ja Slovaki Liitvabariik ühines sellega 18. mail 1992) ja see võeti riigisisesele õigusesse üle alates 1. juunist 1992 looduse ja maastiku kaitse seadusega 114/1992 (zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny), ja alates 1. aprillist 1997 seadusega 16/1997 ohustatud liikide impordi ja ekspordi tingimuste kohta (č. 16/1997 Sb., o podmínkách dovozu a vývozu ohrožených druhů). Sellest tulenevalt, arvestades CITES-konventsiooni ülevõtvaid sätteid, on lubatud analüüsida paljunduskarja päritolu kuni vanavanemate paari. Paljunduskarja komisjoni määruse (EÜ) nr 865/2006 tähenduses moodustavad kolm põlvkonda, sest tegemist on Tšehhi Vabariigi territooriumil asuvas kasvanduses olevate loomadega, keda kasutatakse tõuaretuses.

[7] Kassaator esitas maakonnakohtu otsuse peale kassatsioonkaebuse Nejvyšší správní soudile (kõrgeim halduskohus). Ta pidas ekslikuks maakonnakohtu õiguslikku seisukohta, mille kohaselt paljunduskarja moodustavad asjassepuutuvad isendid, nende vanemad ja vanavanemad, sest tegemist on Tšehhi Vabariigi territooriumil asuva kasvandusega, mida kasutatakse aretuse eesmärgil. Maakonnakohus järeldas sellest, et haldusasutus peab nõudma tõendeid vanavanemate paari päritolu kohta. Kassaatori sõnul asetab see talle ebaproportsionaalse tõendamiskoormise. Niisugune tõlgendus on väärtusetu, et viidatud määruse tähenduses paljunduskari hõlmab kõiki loomi, kes on kassaatori käitistes ja keda kasutatakse aretuse eesmärgil (seega mitte nende eellasi, kes on kasvatatud mujal, muude kasvatajate poolt, nagu kõnealuste isendite vanavanemad). Kassaator tegi niisuguse järelduse komisjoni määrusest (EÜ) nr 865/2006, mille kohaselt „paljunduskari“ on „*kõik paljundamiseks kasutatavad loomad*“. Kassaatori hinnangul võib selle määratluse mõttes kasvandusena käsitada mis tahes kasvandust Tšehhi Vabariigis, aga alati ainult üht konkreetset kasvandust. Kassaator ise omandas õiguspäraselt kõnesolevate isendite vanemate paari ja seega on tema omandiõigust ja õiguspärasust ootust ebaproportsionaalselt riivatud.

[8] Kassatsioonkaebusele esitatud vastuses vaidleb vastustaja vastu kassaatori järeldustele mõiste „paljunduskari“ tõlgendamise kohta. Ta juhib tähelepanu komisjoni määruse (EÜ) nr 865/2006 artikli 54 lõike 2 sõnastusele, kus on kasutatud väljendit „paljunduskari on „koostatud“ vastavalt selle suhtes omandamise ajal kehtinud õigusnormidele“. Koostamise mõiste puudutab seega selgelt minevikku ja viitab ühemõtteliselt aretusliini alguspunktile. Kuna käesolevas kohtuasjas vaidluse all olevate papagoide vanavanemad omandati vägagi tõenäoliselt õigusvastaselt, ei olnud haldusorganil pärast teadusasutusega konsulteerimist võimalik täie kindlusega veenduda paljunduskarja koostamise

õiguspärasuses. Vastustaja toob samuti esile, et paljunduskarja määratlus on teisejärguline, kuivõrd kesksel kohal on koostamise üksikasjad.

[9] Tõendamiskoormist puudutavas tõi vastustaja veel välja, et nende loomadega kauplemise keeld on üldine. Seetõttu tuleb võimalikke erandeid tõlgendada kitsendavalt. Mis puudutab kasvatamist, siis ei pea omanik esitama tõendeid isendite vanavanemate päritolu kohta, kuivõrd see kohustus tekib ainult siis, kui ta kavatses müüa järgmise põlvkonna isendeid. Erandi lubamisel on otsustav teadusastutuse seisukoht, sest just see asutus uurib vastavalt väljakujunenud praktikale vanavanemate päritolu – nii on kujunenud välja Euroopa Liidu praktikas. Teistsugune lähenemine, mida toetab kassaator, päädiks loodusest saadud isenditest karja koostamise õigusliku lihtsustamisega. Nendest saaks lihtsalt moodustada loomakasvatust, kus nende järglasi saaks ilma mingit muud menetlust järgimata turustada. CITES-konventsiooni eesmärgi kohta märkis vastustaja muidugi, et õiguspärasel aretusel on teatav kaal (tänu millele väheneb liikide püüdmine loodusest), ent sellele vaatamata peab tegemist olema õiguspäraselt koostatud karjaga. Vastustaja märgib, et siin ei ole esmajärjekorras kõne all omandiõigus ja et ta ei sea kahtluse alla vaidlusaluste isendite vanavanemate või vaidlusaluste papagoi isendite endi seadusjärgset omandiõigust, mida kassaator on käsitlenud. Kassaatori omandiõigust kui sellist ei ole rikutud, see on vaid allutatud teatavatele tingimustele.

[lk 4] II. Käesolevas kohtuasjas kohaldamisele kuuluvad liidu ja riigisisese õiguse normid

[10] Keskkonnakaitse aluspõhimõtted on Euroopa Liidus kehtestatud esmase õigusega. Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 191 lõike 2 järgi seab „liidu keskkonnapoliitika, võttes arvesse liidu eri piirkondade olukorra mitmekesisust, [...] eesmärgiks kaitstuse kõrge taseme. See **rajaneb ettevaatusprintsibil ja põhimõtetel, mille järgi tuleb võtta ennetusmeetmeid ja keskkonnakahjustus heastada eeskätt kahjustuse kohas**, saastaja peab aga maksma“.

[11] Ohustatud looduslike liikidega kauplemise eeskirjade osas tugineb liidu õigus siiski CITES-konventsioonile (ohustatud looduslike looma- ja taimeliikidega rahvusvahelise kauplemise konventsioon). CITES-konventsiooni aluspõhimõtted võeti üle nõukogu määrusega (EÜ) nr 338/97 (edaspidi ka „**looduslike looma- ja taimeliikide kaitse määrus**“). Selle määruse artikli 8 lõike 1 järgi on keelatud äritegevus lisas A loetletud liikidest isenditega (vastavalt selle määruse artikli 3 lõikele 1 vastab lisa A CITES-konventsiooni I lisale). Ka papagoi liigist *Anodorhynchus* kuuluvad nimetatud liikide hulka.

[12] Niisugune keeld ei ole siiski absoluutne ja sellest on võimalik teha erandeid looduslike looma- ja taimeliikide kaitse määruse artikli 8 lõikes 3 loetletud alustel. Esitatud küsimuste kontekstis on keskse tähtsusega selle sätte punktis d sätestatud erand:

„3. Kooskõlas ühenduse teiste õigusaktidega, mis käsitlevad loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitset, võib lõikes 1 nimetatud keelu suhtes teha erandi, kui isendite asukohaks oleva liikmesriigi korraldusasutus annab igal üksikjuhul välja tõendi, et isendid:

[...]

d) on loomaliigi vangistuses sündinud ja kasvatatud isendid või taimeliigi kunstlikult paljundatud isendid või selliste isendite osad või neist saadud [...]”.

[13] Üksikasjalikumad tingimused erandite tegemise kohta on kehtestatud komisjoni määruses (EÜ) nr 865/2006, millega kehtestatakse looduslike looma- ja taimeliikide kaitset nendega kauplemise reguleerimise teel käsitleva nõukogu määruse (EÜ) nr 338/97 üksikasjalikud rakenduseeskirjad (edaspidi ka „**rakendusmäärus**”). Looduslike looma- ja taimeliikide kaitse määruse artikli 8 lõikes 3 ette nähtud erandite tegemist on täpsustatud rakendusmääruse artikli 59 lõikes 2:

„2. Erandeid määruse (EÜ) nr 338/97 artikli 8 lõike 3 punktis d nimetatud isendite suhtes lubatakse üksnes juhul, kui taotleja on esitanud pädeva teadusasutusega konsulteerinud pädevale korraldusasutusele tõendi selle kohta, et käesoleva määruse artiklis 48 nimetatud tingimused on täidetud ja et asjaomased isendid on vangistuses sündinud ja kasvatatud või kunstlikult paljundatud vastavalt käesoleva määruse artiklitele 54, 55 ja 56.“

[14] Eespool nimetatud sätte kontekstis omab käesolevas kohtuasjas eelkõige tähtsust rakendusmääruse artikkel 54 (artiklis 48 on sätestatud üksnes üldised eeskirjad erandite kohta väljastatavate sertifikaatide kohta; artiklis 55 on volitatud ametiasutusi tegema looma põlvnemine kindlaks vere- või muu koeanalüüsi abil ja artikkel 56 puudutab taimeliike), ja eeskätt artikli 54 punkt 2, millega seoses Tšehhi haldusorganid leidsid, et nad ei olnud veendunud, et viidatud sättes kehtestatud tingimused olid täidetud:

„Artikkel 54

Vangistuses sündinud ja kasvatatud ning kunstlikult paljundatud isendid

Ilma et see piiraks artikli 55 kohaldamist, peetakse loomaliigi isendit vangistuses sündinuks ja kasvanuks üksnes siis, kui asjaomase liikmesriigi pädev teadusasutus on veendunud, et:

1) see on isend või saadud isendist või sellise isendi järglane, kes on sündinud või muul viisil saadud kontrollitavas keskkonnas kas:

a) vanematest, kes on paaritunud või muul viisil gameete üle kandnud kontrollitavas keskkonnas, kui tegemist on sugulise paljunemisega;

b) või sugutu paljunemise puhul vanematest, kes järglase arenema hakates viibisid kontrollitavas keskkonnas;

[lk 5] 2) paljunduskari on koostatud vastavalt selle suhtes omandamise ajal kehtinud õigusnormidele ja viisil, mis ei kahjustanud asjaomase liigi püsimist looduses;

3) paljunduskarja peetakse ilma seda loodusest täiendamata, välja arvatud loomade, munade või gameetide juhulisamine, kooskõlas kehtivate õigusnormidega ning viisil, mis ei kahjusta asjaomase liigi säilimist looduses, järgmistel eesmärkidel:

a) et ära hoida või vähendada sugulusaretuse kahjulikku mõju, kusjuures sellise lisanduse ulatuse määrab kindlaks üksnes vajadus uue geneetilise materjali järele;

b) konfiskeeritud loomadest vabanemiseks kooskõlas määruse (EÜ) nr 338/97 artikli 16 lõikega 3;

c) erandjuhul kasutamiseks tõuaretuskarjana;

4) paljunduskari on kontrollitavas keskkonnas juba andnud teise või mitmenda põlve järglasi (F2, F3 jne) või seda peetakse viisil, mis järeleproovitud võimaldab kontrollitavas keskkonnas saada teise põlve järglasi”.

[15] Paljunduskarja mõiste on defineeritud rakendusmääruse artikli 1 punktis 3: „paljunduskari – kõik paljundamiseks kasutatavad loomad“.

[16] Riigisisised seadused reguleerivad kõnealust olukorda üksnes piiratud ulatuses ja neis on esmajärjekorras kindlaks määratud haldusorgan, kel tuleb rakendada eespool viidatud liidu õigusnorme. Vastav haldusorgan on määratud kindlaks seaduses 100/2004 ohustatud liikidega kauplemise kohta (zákon č. 100/2004 Sb., o obchodování s ohroženými druhy). Selle seaduse § 3 lõike 3 järgi täidab krajský úřad (maavalitsus, Tšehhi Vabariik) haldusorgani rolli [ohustatud liikidega] kauplemise keelust erandi lubamise menetluses. Sama seaduse § 27 järgi täidab Tšehhi Vabariigis eespool viidatud õigusnormide ja CITES-konventsiooni tähenduses teadusasutuse rolli Republice Czeskiej Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky (looduse ja maastiku kaitse amet, Tšehhi Vabariik), kes on Ministerstvo životního prostředí (keskkonnaministeeriumi) haldusalas olev valitsusasutus. Krajský úřad (maavalitsus) täitis seega eespool kirjeldatud haldusorgani rolli ja võttis vastu haldusotsuse esimeses astmes, tuginedes looduse ja maastiku kaitse ameti hinnangule. Tšehhi haldusmenetluse üldnormide järgi saab selle haldusotsuse peale esitada keskkonnaministeeriumile vaide, kes vaatab selle vaidemenetluses läbi ja osaleb siis haldusorgani nimel halduskohtumenetluses.

III. Esitatud eelotsuse küsimuste analüüs

[17] Kassatsioonkaebuse läbivaatamisel asus Nejvyšší správní soud (kõrgeim halduskohus) seisukohale, et kohtuasi puudutab esmajoones liidu õiguse tõlgendamist; et puudub käesoleva kohtuasja suhtes kohaldatav Euroopa Kohtu praktika ning et tegemist ei ole küsimusega, mis oleks võimalik üheselt lahendada liidu õigust kontekstipõhiselt tõlgendades, nii et selle tõlgenduse suhtes ei jääks mingit mõistlikku kahtlust (vt 6. oktoobri 1982. aasta kohtuotsus, CILFIT, C-283/81, EU:C:1982:335). Nejvyšší správní soud (kõrgeim halduskohus) on seetõttu kohustatud esitama Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 267 alusel.

[18] Sissejuhatavalt märgib Nejvyšší správní soud (kõrgeim halduskohus), et poolte vahel ei ole vaidlust küsimuses, et vaidlusaluste isendite vanavanemate päritolu küsimus on probleemne; et nende vanemate paar sündis (koorus) 2000. aastal Tšehhi Vabariigis juba vangistuses ning et nad olid kassaatorile võõrandatud õiguspäraselt. Vastustaja hinnangul „koormab“ vanavanemate paari probleemne päritolu siiski järeltulevaid põlvkondi, samas kui kassaator väidab, et nende „stigma“ murdis võõrandamine tema kasvanduse kasuks. Teisest küljest ei vaidle kassaator vastu ei õiguslikule hinnangule, mille kohaselt vaidlusaluste isendite vanavanemate paari suhtes kuuluvad kohaldamisele CITES-konventsioon ja viidatud sätted, ega ka ebasoodsatele järeldustele, mis nende sätete papagoi vanavanemate paari suhtes kohaldamine kaasa toob. Kassaator leiab siiski, et need järeldused ei saa olla kõnesolevate isendite suhtes kohaldatavad, ja seda kahel peamisel põhjusel. Esiteks paljunduskarja mõiste tõlgendamine, kuivõrd kõne all on üksnes vaidlusalused isendid, mistõttu haldusorgan ei oleks üleüldse pidanud arvestama vanavanemate paari päritolu. Teiseks toob kassaator välja oma õiguspärase ootuse. Tema omandas isendid õiguspäraselt [lk 6] ja tal ei olnud omandamise hetkel isegi kahtlust vanavanemate paari päritolu kohta, sest viimased oli omanikule tagasi toodud kohtulahendi alusel.

[19] Paljunduskarja mõiste tõlgendamine ajendab Nejvyšší správní soudu (kõrgeim halduskohus) esitama esimest eelotsuse küsimust. Kassaator lähtub oma väidetes rakendusmääruse artikli 1 lõike 3 grammatilisest tõlgendusest; selles sättes on silmas peetud kõiki isendeid, keda kasutatakse kasvanduses paljundamisel. Vastustaja viitab aga papagoidega kauplemise üldisele keelule ja negatiivsetele tagajärgedele, mida toob kaasa kahtlastel tingimustel imporditud isenditest kasvanduse moodustamise leebe reguleerimine (aretusliini „lõhkumiseks“ piisaks järeltulijate võõrandamisest). Nejvyšší správní soud (kõrgeim halduskohus) on seisukohal, et paljunduskarja määratlus on suhteliselt selge ja toetaks pigem kassaatori tõlgendust. Teisalt ei hindaks ta siin üle paljunduskarja mõiste määratluse tähtsust (vt selle kohta allpool, ülejäänud eelotsuse küsimuste analüüs). Siiski tuleb juhtida tähelepanu eri eelotsuse küsimuste ülesehitusele. Kui Euroopa Kohus peaks tegema otsuse, et paljunduskarja mõiste määratlus on laiem ja hõlmab selles ka „kahtlase“ päritoluga vanavanemate paari, muutuks teine küsimus esemetuks. Teiselt poolt ei vähendaks selline vastus kolmanda küsimuse olulisust. [...]

[20] Kui Euroopa Kohus aga otsustaks paljunduskarja mõiste kitsama määratluse kasuks ega hõlmaks selles vanavanemate paari, siis oleks tarvis vastust ka teisele eelotsuse küsimusele. Teadusasutuse hinnangu alusel keeldus haldusorgan kassaatorile erandit võimaldamast, tuginedes rakendusmääruse artikli 54 punktile 2, mille alusel tuleb paljunduskarja „koostamist“ hinnata. Kassaator seob selle küsimuse vaidlusaluste isendite vanemate põlvkonda kuuluvate isendite omandamisega, mis toimus kooskõlas rakendusmääruse artikli 54 punktis 2 sätestatud nõuetega (õiguspäraselt, viisil, mis ei kahjustanud asjaomase liigi püsimist looduses). Vastustaja ei sea kahtluse alla tõika, et kassaator omandas papagoi vanemate paari õiguspäraselt. Tema hinnangul tuleb mõistet „koostamine“ siiski tõlgendada kui aretusliini alguspunkti.

[21] Nejvyšší správní soud (kõrgeim halduskohus) tuvastas siin kaks võimalikku lähenemisviisi. Ühest küljest saab paljunduskarja koostamist tõlgendada, arvestades asjaolu, et see puudutab vaidlusaluste papagoi isendite esivanemate liini uurimist. Niisugune tõlgendus võiks leida toetust ka keerukama tõlgenduse korral, kuivõrd see ei võimalda „kahtlaste“ kasvanduste leebemat reguleerimist, mis saavutatakse (võimalik, et näiliku) võõrandamise abil. See tähendab olukorda, kus aretaja on andnud isendeid üle teisele isikule, kes on üles kasvatanud teised põlvkonnad (kas tegelikult või toimides „näilikult“ omanikuna), seeläbi kõrvaldades nende päritolu „stigma“. Teisalt saab sellisele tõlgendusele vastu vaielda kehtivate normide alusel. Euroopa Liidus ei ole hetkeseisuga võimalik erandit taotlemata õiguspäraselt omandada liike, mis on kantud looduslike looma- ja taimeliikide kaitse määruse lisasse A. „Näilik“ võõrandamine ei ole Euroopa Liidus seega võimalik, sest see ei annaks võimalust saada erandit lubavat otsust. Seetõttu ei oma aretusliini alguspunkti väljaselgitamine Euroopa Liidus praktilist tähtsust ja süsteemsest vaatepunktist võiks pigem nõustuda tõlgendusega, mis seob „koostamise“ mõiste üksnes konkreetse kasvatuses. Niisugusel lähenemisel oleks vaieldamatud eelised käesolevas kohtuasjas vaidluse all oleva olukorra laadsete ebatüüpiliste olukordade lahendamisel. Kassaator omandas papagoi õiguspäraselt ajavahemikul, mis eelnes Tšehhi Vabariigi ühinemisele Euroopa Liiduga, kui sama riigi sisese võõrandamise korral ei olnud tarvis erandit taotleda, nii et tal võis olla õiguspärane ootus, mida vastupidine tõlgendus võiks kahjustada. Veelgi enam, kui kohaldamisele peaks kuuluma teine tõlgendus, siis tuleks samuti käsitleda küsimust, millise ajahetkeni minevikus tuleb aretusliini päritolu välja selgitades tagasi minna, mis võib koormata kaitsealustesse liikidesse kuuluvate loomade omanikke ebareaalsete nõuetega. Käesolevas kohtuasjas on kõne all olukord, kus vaidlusaluste isendite vanavanemate paari ilmselgelt õigusvastane omandamine toimus rohkem kui 20 aastat enne vaidlusaluste isendite sünni (koorimist) ja kus nii vanavanemate paar kui ka vanemate paar olid seejärel omanike käes õiguspäraselt.

[22] Kolmas eelotsuse küsimus käsitleb seda, kas saab hinnata võimalikke individuaalseid asjaolusid ja kui jah, siis milliseid asjaolusid. Kassaatori ja vastustaja vahel ei ole vaidlust küsimuses, et kõnesoleval juhtumil ei toimunud „näiliku“ võõrandamist ning et isendite vanemate paari omandamine 2000. aastal oli õiguspärane. Niisuguses kontekstis tuleb meelde tuletada, et tollal oli Tšehhi

Vabariigis jõus CITES-konventsioon [lk 7], mis oli Tšehhi õigusesse üle võetud seadusega 16/1997, mis ei nõudnud siiski, et väljastataks CITES-konventsiooni kohane sertifikaat, kui võõrandamine toimub sama riigi piires. Niisugusel juhul tehti „üksnes“ isendite halduskontroll ja need registreeriti. Niisugune riigisisene normistik oli kooskõlas CITES-konventsiooniga, milles on reguleeritud peamiselt rahvusvahelist kauplemist. CITES-konventsiooni artikkel XIV lubas kokkuleppeosalistel siiski võtta rangemaid meetmeid; Euroopa Liit ongi kehtestanud rangemad normid, mis nõuavad sertifikaadi väljastamist nii liidu kui ka liikmesriigi siseselt. Need normid on Tšehhi Vabariigis siiski kohaldatavad alates 1. maist 2004, samas kui papagoi vanemate paari võõrandamine toimus 2000. aastal.

[23] Järelikult võis kassaatoril alates 2000. aastast olla õiguspärane ootus, et ta võib kaubelda papagoi vanemate paari võimalike järglastega vähemasti Tšehhi Vabariigi piires, ent tõenäoliselt ka rahvusvaheliselt (ametivõimude tollaegne hoiak ei tekitanud ebakindlust seoses erandi saamise võimalusega papagoi vanemate paari võimalike järglaste jaoks CITES-konventsiooni alusel). Samuti mängib olulist rolli vanavanemate paari tagasitoomine nende valdajale, mis toimus 1996. aastal halduskohtu lahendi alusel. Lisaks märgib kassaator, et tema kasvandusel on keskkonnale positiivne mõju. Tema hinnagul vähendab temapoolne vangistuses kasvavatud isendite müük nõudlust loodusest püütud isendite õigusvastase müügi järele. Vastustaja aga märgib, et kehtib kõnealusesse liiki kuuluvate isenditega kauplemise üldine keeld, mis on ette nähtud looduslike looma- ja taimeliikide kaitse määruse artikli 8 lõikes 1 ja seega tuleb erandeid tõlgendada kitsalt.

[24] Kui erandit ei võimaldata, siis tuleb samuti võtta arvesse omandiõiguse kaitset Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 17 tähenduses. Nimelt on omandiõiguse seisukohast kassaatoril praktiliselt õigus üksnes papagoisid omada. Ta võib muidugi omada ka nende järglasi, aga tal ei ole õiguslikus mõttes nende üle käsutusõigust. Koormavate õiguslike tagajärgede tulenemine sellest, kui erandit ei võimaldata, ei ole kassaatori ja vastustaja vahel vaidluse all. Eespool kirjeldatud eripäraseid asjaolusid arvestades peab kassaator tagajärgi aga liiga koormavateks ja leiab, et tuleks arvesse võtta kõiki neid asjaolusid kogumis ning nõudluse vähenemist looduses elavate papagoide järele, mis oleks tema papagoidega „kauplemise“ tagajärg. Vastustaja märgib vastuseks sellele väitele, et normistikust tulenevad ranged tagajärjed kassaatorile on kohaldatavate õigusnormide nõuetekohase rakendamise tulemus.

[...]